

Sandra Serafia

skapa

med lufttorkande lera

Bokförlaget Semic

*Till Stella och lilla Lo:
Sluta aldrig färglägga
utanför linjerna, där
finns de bästa idéerna.*

Innehåll

Förord _____	11
Vad är lufttorkande lera? _____	12
Verktyg _____	14
Innan vi kör igång _____	19
Lerakuten _____	29
Fotoram _____	32
Bubblig ljusstake _____	37
Snäckfat _____	40
Äggkopp _____	45
Dekorationshängen _____	49
Servetthållare _____	53
Fat med tummad kant _____	57
Vågig ljusstake _____	61
Halsband _____	64
Skål på fot _____	66
Bokstäver _____	71
Lampa _____	75
Spegel _____	79
Vinkork _____	83
Chunky skål _____	85
Trebent ljusstake _____	89
Väggdekoration _____	93
Ägghållare _____	97
Kylskåpsmagneter _____	100
Klä om kruka _____	103
Babymobil _____	107
Vågig skål _____	111
Mallar _____	114

Förord

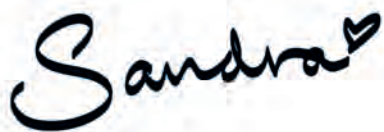
Jag har nästan tusen hobbies. Alldeles för många om du frågar min familj. För få om du frågar mig. Redan som liten satt jag med färg upp till armbågarna och saxen i högsta hugg med en bestämd känsla av att världen blev lite mindre långtråkig när jag fick forma den själv.

Som barn var jag alltid rädd för just det – att ha tråkigt. Tänk om jag skulle bli gammal, grå och trist. Tänk om jag skulle glömma att ha kul. Tänk om min värld en dag inte skulle spraka som tomtebloss och kattguld längre. Det fick aldrig ske. Förmodligen är det därför jag fortsätter att skapa även i vuxen ålder. Kreativa projekt ger ett stort utrymme för att stänka färg och glitter på en ibland grå vardag.

I och med mina tusen hobbies har jag testat många material, och vissa har fastnat lite extra. Lufttorkande lera är ett av dem. Vem har inte drömt om keramik: att dreja, glaseras och bränna skålar och skulpturer i skimrande färger. Men alla har inte tillgång till dyra brännugnar, och det var mitt i den besvikelsen (att keramik nog inte skulle bli min nya hobby) som den lufttorkande leran dök upp. Man kan inte göra allt med den, men man kan skapa väldigt mycket.

Det bästa med lufttorkande lera är att man inte bara kan bygga nytt, utan även göra fint av sådant som redan finns. Därför innehåller den här boken också några återbruksprojekt. Håll utkik på loppisar eller när du rensar vinden: det finns mängder av speglar, krukor och lampor som väntar på ett nytt liv. Jag brukar tänka att något kan bli allt, och allt kan bli något.

Avslutningsvis vill jag säga att när jag fick frågan om att skriva den här boken hade jag precis fått mitt andra barn, därför är samtliga projekt skapade med en liten bebis i min famn. Trots en ny, något stressigare familjekonstellation har jag aldrig prioriterat bort tid för skapande. Det bor något urmänskligt i oss alla som mår bra av att låta hjärnan ta en paus, händerna jobba, nervsystemet varva ner och världen snurra lite långsammare. Kreativitet är den största rikedom vi har – och om vi tar vara på den så garanterar jag att livet aldrig blir trist, grått och långtråkigt.

Vad är lufttorkande lera?

Lufttorkande lera är precis som det låter – lera som torkar i luften. Det innebär att den inte behöver brännas i ugn, och du behöver inte heller tillgång till en keramikstudio. Ett vanligt köksbord och två skaparsugna händer duger väl.

Lufttorkande lera består till största delen av lera och vatten, samt en liten del bindemedel som gör att den hårdnar av sig själv, till skillnad mot keramiklera. Man kan säga att bindemedlet är som ett lim som börjar torka så fort man inte sätter på korken på förpackningen ordentligt.

Efter att leran har torkat går den utmärkt att slipa, måla och lacka för att få ytan extra hållbar och glansig. Eftersom ingen ugn eller avancerad utrustning behövs så är det ett perfekt material för nybörjare. Kanske är det en inkörsport till keramikens värld, eller en ögonöppnare för alla kul grejer du kan skapa med den lufttorkande leran.

PS. Lufttorkande lera torkar snabbt!
Förvara din öppnade förpackning
i en tät försluten plastpåse
och ta bara fram så mycket du
behöver åt gången.

VAD KAN MAN SKAPA?

Man kan ju undra varför inte alla skapar med lufttorkande lera när det inte kräver dyra brännugnar. Jo, nackdelen med detta material är att det inte tål vätska på samma sätt som bränd keramik. Det lämpar sig inte för att göra mattallrikar och muggar då materialet helt enkelt inte är tillräckligt hållbart för detta, även om man lackar det (läs mer om lack på sidan 26).

Lufttorkande lera passar alltså för projekt som inte ska komma i direkt kontakt med mat eller vätska: ljusstakar, väggdekorationer, skulpturer, smycken, lampor, ramar ... ja, till och med fat eller skålar går att göra så länge ytan behandlas med livsmedelssäkert lack och leran inte kommer i kontakt med blöt mat.

Vill man göra en vas eller kruka går det att klä in en gammal vas, kruka eller till och med en glasburk för att kunna ha vatten i, se ett exempel på sidan 103.

VILKET MÄRKE SKA JAG ANVÄNDA?

Googlar du på lufttorkande lera kommer du få upp ett dussin olika fabrikat, de flesta snarlika men med lite olika egenskaper. Jag har testat många märken men återkommer alltid till Das lera. Jag tycker

den är följsam, lätt att skulptera och den torkar lagom fort. Men det betyder inte att Das är rätt val för alla, utan prova dig fram till vilket märke du gillar bäst.

ÄLSKLING, JAG KRYMPTE LERAN!

All lera krymper när den torkar, så även den lufttorkande varianten. Alltså, den kommer inte att bli pytteliten, så du behöver inte oroa dig för att din stora fina fruktskål blir en minimal dito som endast rymmer tre vindruvor. Men sisådär fem till tio procent kan den krympa, vilket är bra att ha med sig när du gör exempelvis ljusstakar eller äggkoppar så att du kan göra hålen lite extra rymliga.

BRANDSÄKERHET

Eftersom vissa av projekten i den här boken är ljusstakar och därmed involverar eld vill jag ta upp ämnet brandsäkerhet. Bindemedlet i leran kan vid direktkontakt med eld börja ryka och lukta. När jag har ljusen tända i mina ljusstakar låter jag dem aldrig brinna ner till ljusstaken, utan byter till nya ljus när de börjar ta slut. Vill man vara helt på den brandsäkra sidan tipsar jag dock om att använda en ljushållare i metall när man skapar sin ljusstake, alternativt använda LED-ljus.

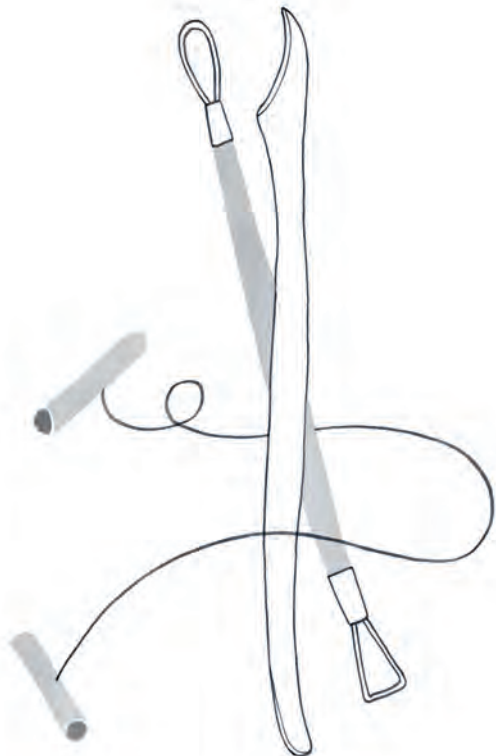
Verktyg

Att skapa med lufttorkande lera är enkelt och du kommer långt med endast dina händer som verktyg. Men om vi ändå ska prata hjälpmedel så finns det vissa saker som gör upplevelsen desto roligare. Här kommer därför en lista på vilka verktyg som är värda att ha till hands när du skapar, samt hur du kan använda grejer du kanske redan har hemma. Och kom ihåg: Det bästa och billigaste verktyget är alltid tålamod! (Jag vet, lite töntigt men ack så sant.)

MODELLERINGSPINNAR

Det mest användbara redskapet när du ska skapa med lera. Modelleringspinnar används för att forma, skära, släta ut, sammanfoga och göra mönster. Enligt mig är det helt klart värt att investera i ett set! Alternativt kan du offra din fulaste lilla matkniv som du har hemma. När det kommer till att göra mönster i leran kan du använda vad som helst: en sked, en pinne, en pärla eller en sten med lite textur.

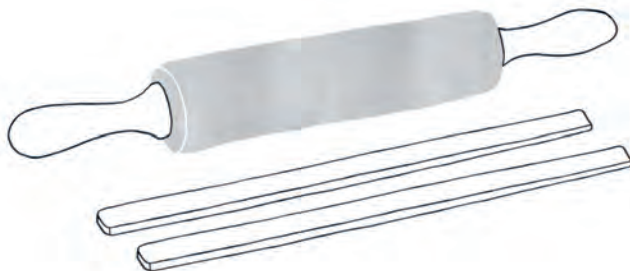

SVAMP

En fuktad svamp hjälper till att släta ut ojämna ytor och sprickor i leran. En vanlig kökssvamp med grövre yta på ena sidan funkar bra. Den grova ytan kan man använda till att "sudda ut" ojämnheter med och den svampiga sidan till att släta ut.

KAVEL OCH TJOCKLEKSSTÖD

En kavel hjälper dig att platta ut leran jämnt. Har du ingen hemma hittar de ofta billigt på loppis. För att få leran helt jämn när du kavlar kan du använda tjockleksstöd. Det är två pinnar du lägger på varsin sida om leran när du kavlar ut den. Det kan vara små pinnar i trä eller plast, huvudsaken är att de är lika tjocka. Jag använder rörpinnar (sådana man rör om i färgburkar med) som jag tejpat ihop två och två för att få rätt höjd.

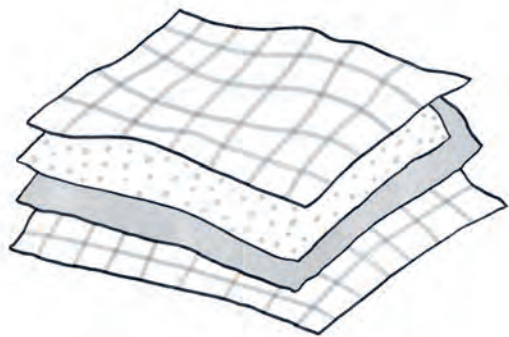

UNDERLAG

Lera har en tendens att fastna i allt, så rätt underlag när man jobbar är A och O. Jag har ett billigt skrivbordsunderlägg i plast och det funkade kanon. En stor skärbräda i plast eller trä går också bra.

TYG ELLER PLASTFOLIE

I vissa projekt används fat eller skålar som mallar och under torkningen är det lätt att leran fastnar i favoritskålen. Undvik detta genom att lägga en bit tyg eller plastfolie mellan skålen och leran som en skyddande barriär. Jag föredrar tyg, för det gör leran enkel att lyfta upp och ger en slät yta för leran att torka på, men valet är fritt! Fukta gärna tyget lite så blir det mer följsamt och formbart. Billigt tyg finns att fynda på de flesta loppisar.

KVALETT

Först och främst: Jag älskar min kavalett! Det är ett mycket praktiskt verktyg som tillåter dig att rotera ditt projekt och arbeta från olika vinklar utan att behöva lyfta det och riskera att förstöra leran. Men med detta sagt så är det inget livsnödvändigt verktyg, utan mer en lyx. Jag skulle aldrig uppmana till att köpa värsting-kavaletterna, lervärldens Rolls-Royces, utan börja med någon billig variant eller testa andrahandsmarknadens utbud. Eller så gör du som jag gjorde i början: köper ett snurrande tårtfat eller en snurrbricka. Betydligt billigare men med samma funktion!

